Hei,

Suomen Asianajajaliitto kiittää lausuntopyynnöstä. Olemme antaneet aiheesta oheisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle 20.6.2017. Toimitamme ko. lausunnon teille sellaisenaan, sillä ehdotus ei asiantuntijamme mukaan ole sittemmin muuttunut.

Parhain terveisin,

Heidi Enne
tiedottaja, FM

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
PL 194 (Simonkatu 12 B)
00101 Helsinki
puh. +358 9 6866 1221
gsm +358 40 510 8238
s-posti: heidi.enne@asianajajaliitto.fi

asianajajaliitto.fi

TEM

Lausuntopyyntö

12.05.2017 TEM/1033/03.01.01/2017

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta hallituksen esitysluonnoksesta laiksi talous- ja velkaneuvonnasta 19.6.2017 mennessä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki talous- ja velkaneuvonnasta. Samalla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki talous- ja velkaneuvonnasta (713/2000).

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi. Palvelua tuottaisivat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat myös hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostopalveluina. Palvelun yleinen ohjaus ja valvonta siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle.

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävään ja sisältöön ei esitetä muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tausta

Ehdotus on valmisteltu oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen sekä maakuntauudistukseen, jonka yhteydessä aluehallintovirastot lakkaavat vuoden 2019 alusta lukien. (Luonnos maakuntauudistuksen II vaiheen lakipaketiksi on lausunnolla 19.6.2017 saakka)

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut.

HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Määräaika päättyy 19.6.2017

Valmistelijat

Tarvittaessa lisätietoja antavat:

oikeusministeriössä
hallitusneuvos Maaria Rubanin
etunimi.sukunimi@om.fi

työ- ja elinkeinoministeriössä
kaupallinen neuvos Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen
etunimi.sukunimi@tem.fi

Liitteet:

Talous- ja velkaneuvonta HE luonnos lausunnolle.11.5.2017 .docx

SVE_Talous- ja velkaneuvonta HE luonnos lausunnolle.2017.docx

Jakelu:

Eduskunnan oikeusasiamies
Enontekiö
Espoon kaupunki
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Folkhälsan på Åland
Forssa
Helsingin kaupunki
Hyvinkään kaupunki
Hämeenlinna
Inari
Ita-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Jakobstad
JHL ry
Joensuun kaupunki
Juko ry
Jyväskylän kaupunki

Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kainuun sote
Karvian kunta
Kauhajoen kunta
Kemi
Kemijärvi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kirkkohallitus
Kirkkonummen kunta
Kittilä
Kokkolan kaupunki
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kuluttajaliitto
Kuntaliitto
Kuntatyönantajat
Kuopion kaupunki
Lahden kaupunki
Laitilan kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lappajärven kunta
Lappeenranta
Lohjan kaupunki
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Marthaförbundet
Marttaliitto
Mielenterveysseura Rauma
Mielenterveysseura Salo
Mikkeli (essote)
Muonio
Mäntsälän kunta
Nurmijärven kunta
Oriveden kaupunki
Oulu
Pardia
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Porin kaupunki
Porvoo/ESAVI
Raahe
Rauman kaupunki
Riihimäen kaupunki
Rovaniemi
Salon kaupunki
Savonlinnan kaupunki
Seinäjoen kaupunki
Seitasäätiö
Sodankylä

Soinin kunta
Someron kaupunki
Sosiaali- ja terveysministeriö/sosiaalinen luototus
Suomen Asianajajaliitto
Takuusäätio
Talousapu
Tampereen kaupunki
Tornio
Turun kaupunki
Tuusulan kunta
Utsjoki
Vaasan kaupunki
Valkeakosken kaupunki
Valtakunnanvoudin virasto
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki
Varkauden seurakunta
Velkaneuvonta ry
Vihdin kunta
Ylivieska

maaria.rubanin@om.fi

Eeva-Liisa.Koltta-Sarkanen@tem.fi

kirjaamo@tem.fi

Suomen Asianajajaliiton lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

20.6.2017

Laatijana asianajaja Olli Pohjakallio, ADVISE. Asianajotoimisto Olli Pohjakallio Oy, Helsinki

Onko esitysluonnos mielestänne hyväksyttävissä?

Kyllä, sellaisenaan

x Kyllä, tietyin muutoksin

Ei

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen 2 §

Kommenttinne tästä pykälästä

Perusteltua on siirtää talous- ja velkaneuvonnan yleinen ohjaus oikeusministeriölle siten, että talous- ja velkaneuvonta toimii oikeusaputoimistojen yhteydessä.

Ostopalvelut 5 ja 6 §

Kommenttinne näistä pykälistä

Ostopalveluja koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista yhdenmukaistaa ehdotuksen mukaisesti soveltuvin osin Oikeusapu- ja edunvalvontapalveluista annetun lain säännöksiin.

Siirtymäsäännökset 11 §

Kommenttinne tästä pykälistä

Ei kommentoitavaa.

Muut mahdolliset kommenttinne esitysluonnoksesta. Pyydämme otsikoimaan kommentit pykälittäin, jos ne koskevat tiettyjä pykäliä.

Ehdotuksen 7 §: Oikeudenkäyntiasiamiehenä toimiminen

1. Lausunnonantaja katsoo ensi sijassa, että talous- ja velkaneuvojien erityislakiin perustuva oikeus toimia velkajärjestelyasioissa oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana kelpoisuusvaatimuksen täyttymisestä riippumatta tulee poistaa. Nykyisen talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 6 a § (5.4.2002/272) tulee kumota ja vastaavasti ehdotuksen 7 § poistaa kaikilta osin.

Mikäli tämä oikeus kuitenkin päätetään säilyttää talous- ja velkaneuvojilla, tulee oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana toimivia talous- ja velkaneuvojia valvoa samassa laajuudessa kuin julkisia oikeusavustajia. Ehdotuksen 7.2 § tulee tällöin poistaa.

2. Ehdotuksen 7.1 §:n mukaan talous- ja velkaneuvoja voisi edelleen toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana velkajärjestelyyn liittyvässä asiassa, jos hän täyttää oikeudenkäymiskaaren 15: 2.4 §:n mukaiset kelpoisuusvaatimukset. Ehdotus vastaa nykyisen lain 6 a §:ää.

Ehdotuksen 7.2 §:n mukaan sitä, mitä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 8.2 §:ssä säädetään asianajajayhdistyksen valvonnasta ei sovellettaisi oikeusaputoimistossa hoidettaviin talous- ja velkaneuvontatehtäviin, jos talous- ja velkaneuvontaa antaa muu kuin julkinen oikeusavustaja.

OK 15: 2.4 §:n mukaan myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu oikeudellisen koulutuksen saanut henkilö voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, jos kyseinen henkilö on kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Oikeus koskee OK 5:3 §:ssä tarkoitettuja asioita, riidattomia hakemusasioita ja maaoikeusasioita.

3.1. Lausunnonantaja katsoo, että oikeudenkäyntiasioissa oikeudenkäyntiasiamiehelle asetettavia kelpoisuusvaatimuksia tulee edelleenkin kiristää ja yhdenmukaistaa. Velkajärjestelyä hakevan velallisen oikeusturva edellyttää, että hakijalla on lähtökohtaisesti yhtäläinen oikeus muodolliset kelpoisuusvaatimukset täyttävän oikeudenkäyntiasiamiehen palveluksiin kuin muilla oikeuslaitoksen asiakkailla, esimerkiksi varattomalla rikosasian vastaajalla.

Velkaneuvonnan siirtyessä oikeusaputoimistoihin luontevaa on juuri nyt varmistaa, että *riitautetussa* velkajärjestelyasiassa oikeudenkäyntiasiamiehenä toimii aina julkinen oikeusavustaja taikka oikeudenkäyntiasiamiehen yleiset kelpoisuusehdot muuten täyttävä talous- ja velkaneuvoja tai yksityinen asiamies.

Oikeusapu- ja valvontapiirin tulee ensi sijassa varmistaa, että piirissä on riittävästi velkajärjestelyasioita hallitsevia julkisia oikeusavustajia tai kelpoisuusvaatimukset täyttäviä talous- ja velkaneuvojia. Tarvittaessa oikeudenkäyntiasiamiehen tehtäviä voidaan siirtää palvelusopimuksin tai muuten kelpoisuusvaatimukset täyttäville yksityisille asiamiehille tai muille palveluntarjoajille.

3.2. Lausunnonantaja ymmärtää, että muodollisesti epäpätevät talous- ja velkaneuvojat eivät myöskään itse ole pitäneet kohtuullisena esimerkiksi sitä, että heidän tulisi edustaa velallista tuomioistuimissa suullisissa käsittelyissä.

3.3. Poistettaessa laista talous- ja velkaneuvojien yleinen kelpoisuus toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä, talous- ja velkaneuvojilla säilyisi edelleen OK 15:2.4:n mukainen oikeus laatia velkajärjestelyhakemuksia tuomioistuimiin tai toimia muuten riidattomissa hakemusasioissa.

3.4. Talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 1.1 §:n 5 kohdan mukaan talous- ja velkaneuvonnassa velallinen ohjataan *hakemaan* tarvittaessa oikeudellista apua.

Ehdotettu 7 § on lainkohdan vastainen. Ehdotuksen mukaan talous- ja velkaneuvoja ei yksinomaan ohjaa velallista hakemaan oikeudellista apua vaan talous- ja velkaneuvoja konkreettisesti myös *antaa* oikeudellista apua.

4. Muiden kuin julkisten oikeusavustajien vapauttamisesta asianajajayhdistyksen valvonnasta perustellaan ehdotuksessa sillä, että julkinen oikeusavustaja on asianajajien tavoin valvonnan alainen koko henkilökuntansa puolesta. Asianajajayhdistyksen valvontavastuu laajenisi tällöin käytännössä kattamaan talous- ja velkaneuvonnan tuottamisen kokonaisuudessaan, mitä ehdotuksessa ei pidetä asianmukaisena.

Lausunnonantaja katsoo, että velallisen mahdollisuus valittaa oikeudenkäyntiasiamiehensä toiminnasta ei saa määräytyä sen mukaan, kuka velallisen velkajärjestelyasiaa tuomioistuimessa sattuu hoitamaan. Velallisen oikeusturva päinvastoin edellyttää, että muodollisesti epäpätevän oikeudenkäyntiasiamiehen menettelyjä valvotaan vähintään yhtä tehokkaasti kuin yleiset kelpoisuusehdot täyttävän asiamiehen toimintaa.

Ehdotus johtaisi tuomioistuinasioita hoitavien oikeudenkäyntiasiamiesten kentän pirstoutumiseen entisestään. Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja ns. lupalakimiesten lisäksi tuomioistuimissa toimisi ilman vastaavaa valvontaa myös ns. villejä talous- ja velkaneuvojia. Valvonnan alainen asiamies joutuu esimerkiksi kurinpitomenettelyn kohteeksi, mikäli asiamies valittaa päämiehen tietämättä asiasta hovioikeuteen. Velallinen ei voi saattaa asiaa valvontalautakunnan käsittelyyn, jos talous- ja velkaneuvoja tekee samoin. Onko hyväksyttävää, että talous- ja velkaneuvoja voi vedota velkojan sopimustarjoukseen, vaikka velkojan asiamies ei voi vastaavasti vedota velallisen tarjoukseen?

Ehdotuksessa viitattu (johtavan) julkisen oikeusavustajan vastuu henkilökunnastaan ei ole lausunnonantajan käsityksen mukaan peruste sille, että talous- ja velkaneuvojien toimintaa tulisi valvoa eri perustein kuin muiden oikeudenkäyntiasiamiesten menettelyjä. Julkisen oikeusavustajan tuleekin vastata henkilökuntansa tai avustajiensa toiminnasta.

Edellä esitetyin tavoin olisi kuitenkin selkeämpää, että talous- ja velkaneuvojien yleinen oikeus toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä poistetaan. Riitaisissa velkajärjestelyasioissa velallisia tuomioistuimissa edustaisivat ainoastaan sellaiset oikeudenkäyntiasiamiehet, joilla on siihen muutenkin OK 15 luvun yleisten säännösten mukainen kelpoisuus.

4.2 Asianajajaliiton juuri vahvistetussa oikeusturvaohjelmassa – Oikeusvaltio2025 – korostetaan asianajajien ja ns. lupalakimiesten valvonnan yhdenmukaistamista. Oikeudellisten palvelujen tarjoajien valvonta poikkeaa nykyisin huomattavasti toisistaan ja liiton tavoitteena on valvonnan yhdenmukaistaminen. Ehdotus on kyseisten tavoitteiden vastainen.